

Jezik kao prepreka za sudjelovanje i uključivanje osoba s invaliditetom

Zasigurno smo u komunikacijama o osobama s invaliditetom ili općenito u kontekstu invaliditeta naišli na zajedničke teme koje prikazuju iskustvo invaliditeta koje se uvelike razlikuje od načela Konvencije o pravima osoba s invaliditetom (KPOSI). To znači da jezik ili komunikacija još uvijek prikazuju osobe s invaliditetom kao one kojima je potrebna skrb, kao teret (modeli dobrotvornih ustanova) ili kao da je prvo potrebno

"Ivan je izvrstan zaposlenik unatoč svom invaliditetu."

"Ivanin invaliditet nije ju spriječio da se istakne kao dobra učenica."

"Usprkos svom stanju, uvijek je nasmijan."

Koju sliku odražavaju takvi komentari? Može se zaključiti da je ovo razmišljanje potaknuto društvenim stereotipima prema osobama s invaliditetom, koji ih u većini slučajeva vide kao 'nesposobne/nedovoljno uspješne' ili kao 'izvanredno/prekomjerno uspješne', ali nikada samo „normalne“ poput ostalih. Stječe se dojam da bi slika o tome što bi osobe s invaliditetom trebale ili ne bi trebale biti vrši preveliki pritisak na „izvrsnost unatoč invaliditetu“ ili „iako ne vrijedim previše, tako bi i trebalo biti“.

Članak 8. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom posvećen je podizanju svijesti. Poziva države stranke na donošenje mjera za podizanje svijesti o osobama s invaliditetom u cijelom društvu; poštivanje prava i dostojanstva osoba s invaliditetom; borbu protiv stereotipa, predrasuda i štetnih postupaka, uključujući one temeljene na spolu i dobi, u svim područjima života; i promicanje svijesti o sposobnostima i doprinosu osoba s invaliditetom.

U izvješću Ureda visokog povjerenika Ujedinjenih naroda za ljudska prava (OHCHR) o podizanju svijesti prema članku 8. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom navodi se da osobe s invaliditetom mogu usvojiti negativne stavove, ograničavajući svoja osobna očekivanja i ambicije što rezultira nižim samopoštovanjem

„popraviti“/izlječiti njihova oštećenja prije nego što mogu sudjelovati u društvu (medicinski modeli).

Rijetko se fokus stavlja na prepreke i kako one ograničavaju sudjelovanje, potrebu za uklanjanje tih prepreka i pružanje odgovarajuće podrške kako bi osobe s invaliditetom bile potpuno i značajno uključene u naše zajednice.

i obespravljanjem. Nadalje, dodaje se da bi osobe s invaliditetom mogle biti više izložene zlostavljanju i iskorištavanju zbog nedostatka svijesti i informacija o svojim pravima, što takva prava uključuju te kako ih ostvariti i pozvati se na njih kada su ugrožena ili se krše.

Stoga je imperativ usvojiti pristup uključivog društva u sve inicijative podizanja svijesti. Kao što izvješće OHCHR-a napominje, primjeri uključuju obuku i druge strategije „licem u lice“ koje promiču promjene stavova i trebaju biti usmjerene na osobe s i bez invaliditeta; nastavne programe na osnovnoj, srednjoj i visokoj razini obrazovanja koji trebaju uključivati ljudska prava, uključujući invaliditet; obiteljsku razinu jer obitelj igra ključnu ulogu u osnaživanju osoba s invaliditetom u ranoj dobi i tijekom života. Dobro informirane obitelji mogu

osigurati poštivanje prava osoba s invaliditetom u njihovim obiteljima.

Razumijevanje da prisutnost, prikazivanje i sudjelovanje osoba s invaliditetom u elektronskim medijima, kako na radiju tako i izvan njega, može imati pozitivan utjecaj na promjenu stavova medijskih tvrtki i njihovih objava. Stoga postoji potreba da države i nedržavni akteri rade zajedno s javnim i privatnim medijima kako bi povećali sudjelovanje osoba s invaliditetom, u suradnji s njima.

Također je vrlo važno da osobe s invaliditetom imaju mogućnost traženja, dobivanja i prenošenja informacija o svim ljudskim pravima i temeljnim slobodama kako je prikazano u članku 21. Konvencije o pravima osoba s invaliditetom vezano za pristup informacijama. Takve informacije moraju biti u pristupačnim formatima, uključujući Brailleovo pismo, znakovni jezik, lako razumljiv jezik i verziju na običnom jeziku, uvećani font, titlove, pisani ili audio opis i ostale formate.

Stoga se u različitim okruženjima treba osloniti na komunikaciju koja je u skladu s KPOSI. Ključne poruke radne verzije Komunikacijskog vodiča KPOSI za inkluzivnu budućnost su:

- U jeziku koristite izraze koje su prihvaćene od strane pokreta osoba s invaliditetom. Nemojte koristiti eufemistički ili patronistički govor, bilo na engleskom, lokalnom ili nacionalnom jeziku. Na primjer, kako biste izbjegli pojmove kao što su posebne potrebe itd.
- Koristite prvi jezik osobe: Komunikacija uskladena s KPOSI koristi prvi jezik osobe.

- Koristite socijalni pristup invaliditetu, a ne medicinski ili karativni pristup. Na primjer, izbjegavajte pojmove poput "usprkos" i "unatoč".
- Usmjerite se na stvaranje inkluzivnih okruženja i sustava.
- Prihvatite osobe s invaliditetom kao dio ljudske raznolikosti kako bi se izbjeglo prikazivanje invaliditeta kao nečeg herojskog ili jadnog. Iako se uspjesi trebaju slaviti, ne bi se trebali temeljiti na 'prevladavanju' invaliditeta, već na preprekama.
- Pogledajte sustavne barijere u kontekstu pojedinačnih priča. To može preusmjeriti fokus gledanja sa samo pojedinačnih rješenja prepreka na sagledavanje koje su to prepreke i koje su sustavne intervencije potrebne za njihovo uklanjanje za sve osobe s invaliditetom.
- U izvješću OHCHR-a napominje se da uvredljiv jezik prema osobama s invaliditetom većinom nije priznat kao govor mržnje, uglavnom zbog općenitog stava o nemamjernoj diskriminaciji na temelju invaliditeta. Govor mržnje može predstavljati ili dovesti do zločina iz mržnje i zastrašivanja, što je rastući trend u online govoru mržnje. Preporuka je uvesti strože, kaznene mjere za suzbijanje objavljinjanja i upotrebe riječi/poruka koje daju negativnu konotaciju invaliditeta ili šire zablude/mitove o invaliditetu. Također je potrebno osigurati provedbu zakona sa snažnim mehanizmom praćenja.

Jačanje inkluzije: umjetna inteligencija i asistivna tehnologija

Globalno, više od milijardu ljudi trenutno ima potrebu za asistivnom tehnologijom. Predviđa se da će se do 2050. godine ovaj broj udvostručiti. Nedostatak pristupa osnovnim asistivnim tehnologijama, poput naočala, slušnih pomagala, invalidskih kolica ili, sve više, mobilnih aplikacija, isključuje osobe s invaliditetom i smanjuje njihovu mogućnost uživanja u neovisnom životu. Unatoč dokazanim prednostima asistivnih tehnologija za osobe s invaliditetom i starije osobe, njihove obitelji i društvo u cijelini, još uvijek postoji velik i uporan jaz između potreba i opskrbe; trenutno samo 10% osoba kojima je potrebana, ima pristup asistivnoj tehnologiji.

Napredak u umjetnoj inteligenciji nudi potencijal za razvoj i unaprjeđenje asistivnih tehnologija, kao i mogućnost stjecanja novih uvida u razmjere i prirodu potreba za asistivnim tehnologijama u cijelom svijetu. Novi alati koji nadograđuju napredak u području strojnog učenja donose velike mogućnosti za podršku i pomoć osobama s invaliditetom u njihovom svakodnevnom životu.

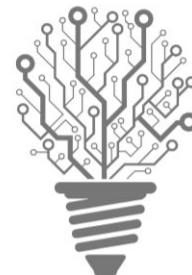
Dok alati temeljeni na umjetnoj inteligenciji podrazumijevaju rizik daljnje diskriminacije osoba s invaliditetom, alati s omogućenom umjetnom inteligencijom već se koriste za pomoć osobama s oštećenjima vida, sluha, teškoćama kretanja i teškoćama u učenju. Područja poput prediktivnog teksta, vizualnog prepoznavanja, transkripcije govora u tekst i titlovanja doživjela su veliki napredak u posljednjih nekoliko godina. Međutim, izazov je kako sustavi koji se temelje na tehnologiji mogu smanjiti nejednakost poticanjem inkluzije.

U studenom 2020. godine održan je Okrugli stol „Snaga inkluzije: umjetna inteligencija i asistivna tehnologija“ u okviru Programa AT2030, inicijativom koju financira UK AID organizacija, u suradnji s novoosnovanim Centrom za umjetnu inteligenciju pod pokroviteljstvom UNESCO-a, UCL-ovog Globalnog centra za inovacije u području invaliditeta, Odjela za znanost, tehnologiju, inženjeringu i javnu politiku UCL-a i Instituta Jožef Stefan.

Neke od tema koje su pokrenute tijekom ovog Okruglog stola bile su:

- Razmotrite kako se podaci, znanje i učenje mogu učinkovito razmjenjivati između različitih zemalja kako bi se povećale koristi.
- Uzmite u obzir etičke implikacije korištenja umjetne inteligencije, osobito tamo gdje se umjetna inteligencija koristi za preporuku tko će imat pristup asistivnim tehnologijama i/ili koja se tehnologiji nudi.
- Surađujte s proizvođačima i korisnicima na razvoju smjernica za osiguravanje transparentnosti u donošenju odluka na temelju umjetne inteligencije.
- Osigurajte digitalnu inkluziju: učinite digitalne tehnologije i sadržaje potpuno pristupačnim za sve ljude.

Ako želite saznati više o ovoj inicijativi, možete pročitati dostupni [policy briefing](#). Također vam preporučujemo da pogledate EDF [Plug and Pray izvješće](#) o tehnologijama u nastajanju, kao i nedavni [pozicijski tekst](#) o stavu vezanom za asistivne tehnologije.

Poziv na akciju: Zaštitite pravo na obiteljski život i sprječite institucionalizaciju djece

Međunarodna organizacija osoba s invaliditetom (IDA), u suradnji s Autism Europe, Disability Rights International, Europskom mrežom za neovisno življenje (ENIL), Inclusion International, Međunarodnom federacijom za spina bifidu i hidrocefalus (IFSBH), Zakladom Validity, Women Enabled International, Međunarodnim vijećem SAD-a za osobe s invaliditetom, Stahili, Centrom za ljudska prava žena i djece Lori E. Talsky na Pravnom fakultetu Sveučilišta Michigan State, usvojili su poziv na akciju radi zaštite prava na obiteljski život i sprječavanja institucionalizacije sve djece, a posebno djece s teškoćama u razvoju, koja su previše zastupljena u institucijama i zaostaju u naporima za deinstitucionalizaciju.

Potpisnici ovog poziva na akciju priznaju vodstvo Odbora za prava djeteta Ujedinjenih naroda i Odbora Ujedinjenih naroda za prava osoba s invaliditetom u naporima da usklade međunarodne standarde ljudskih prava koji se odnose na djecu lišenu roditeljske skrbi. Ovaj

poziv na akciju nastoji u cijelom svijetu doprinijeti promicanju dosljednog tumačenja i provedbe međunarodnog prava o ljudskim pravima u odnosu na djecu s teškoćama u razvoju, uključujući aktivnosti spomenutih odbora i drugih dionika, a osobito nadolazeći Dan opće rasprave o pravima djece i alternativnoj skrbi koja će se održati u rujnu 2021. godine pod pokroviteljstvom Odbora za prava djeteta.

Poziv na akciju otvoren je za pružanje podrške organizacijama koje se zalažu za prava djece s i bez invaliditeta i grupama za prava osoba s invaliditetom koja rade na lokalnoj, državnoj, regionalnoj i globalnoj razini, također i pojedincima koji osobno ili profesionalno rade s djeecom i mladima i njihovim obiteljima ili se zalažu za prava djece ili prava osoba s invaliditetom.

Na [web stranici](#) možete pratiti redovna ažuriranja Poziva na akciju s novim preporukama.

